

EBALUAZIOAREN HELBURUAK

Ebaluazioaren objektua zehaztu ondoren, ikuspegi metodologiko egokiena aukeratu behar da, objektuaren beraren ezaugarrien eta ebaluazioaren helburuen arabera. *Ebaluazio-helburuak* tipologia desberdinekoak izan ohi dira ebaluazio-ekintzaren helburuen arabera.

Objektu baten inguruko helburuak zehazteko orduan hainbat prozedura desberdin jarrai daitezke, baina prozedura guztien ezaugarri komuna da ebaluazio-ekintzaren helburu esplizituak bereizten dituztela, helburu espliziturik gabe funtzionatzen duten metodologia prozesualen kasuan izan ezik.

Ebaluazio-helburuak zehazteko prozedura komun bat galdeketa da, hots: ebaluatzaileak bere helburuak eta objektua ondo aztertu eta baieztatu beharko ditu: objektuaren zein alderdi ezagutu nahi da? Objektuaren zein alderdik du garrantzia? Zer ezagutu daiteke objektuari buruz?

Honako atal honetan ebaluazio-helburuen kontzeptua, ezaugarriak eta egitura formala aztertuko ditugu eta, batez ere, hainbat adibide eta teknika aurkeztuko ditugu.

74

Kontzeptua

“Ebaluazio-ekintzaren xede den ebaluazio-objektuaren lehentasunezko alderdiak deskribatzen dituzten helburu zehatzak eta esanguratsuak dira”.

Sor daitezkeen nahasteak saihesteko, lehenik eta behin “ebaluazio-helburuak” eta “laneko helburuak” bereizi behar dira.

- a) *Lanerako helburuak*: Orokorrean, jardueraren edozein esparrutan, gauzek behar bezala funtzionatzeko egin beharrekoa egingo dela lortzea xede duten helburuak dira. Gainera, komunikaziora orientatutako laneko helburuak ere diseina daitezke.
- b) *Ebaluazio helburuak*: Ebaluatutako errealitatei buruzko ezagupena lortzera orientatzen diren helburuak dira: ezagupen deskribatzailea (fenomenikoa), hau da, ebaluatutako errealitateari buruz gehiago jakiteko datuak eta informazioa (objektua eta beste objektuekiko erlazioa), eta balorazio-ezagupena (axiologikoa), hau da, ebaluatutako errealitatea balio-judizioen bitartez behar bezala haztatzea.

Ezaugarriak

Ebaluazio-helburuek funtzio desberdinak beteko dituzte jarraitzen diren metodologia-aukeren arabera. Ondorioz, plangintzan zehaztu daitezkeen oinarrizko helburu-motak zeintzuk diren zehaztu behar da

a) *Esplicituak*

- *Arau-emaileak*: arauz ezarritako helburuak dira
- *Irizpide-mailakoak*: Talde ebaluatzaileak premien arabera zehaztutako helburuak dira
- *Prozesuan sortzen direnak*: Ebaluazio-prozesuan barna azaleratzen diren helburuak dira, hau da, ebaluazio-ekintzatik beretik esplizitatzen diren ebaluazio-helburuak. Mota honetako helburuak ebaluazio-modalitate kualitatiboen kasuan eta prozesualen kasuan zehazteko egokiak dira.

b) *Inplizituak* (helburu librea): Zehaztu gabeko helburuak dira; ebaluazio-prozesuaren baitan biltzen dira baina implizituki. Ebaluazio-modalitate prozesualetan erabil daitezke, ebaluazio-prozesuan barna izaten diren elkarreraginei garrantzia handia ematen baitiete.

Egitura formala

Honako elementu hauek biltzen ditu:

- a) **Ebaluazio-ekintza**: aditza infinitiboan. Ezagutza-esparruari eta/edo afektibitate-esparruari dagokien aditza infinitiboan, hartutako estrategiaren arabera. Jarraian, ekintzen sailkapen bat egiten da (aditzak), eta ebaluazio-helburuak diseinatzean oso erabilgarria izango da gainera.
- b) **Ekintzaren eragileak** (zehaztapena).

Jarraian azaltzen den erregeletaren arabera formalizatuko dira,

<i>Ebaluazio-ekintza</i> . ADITZA infinitiboan ezagutza eta/edo afektibitate-esparrua	<i>Ekintzaren eragileak</i> (zehaztapena)
---	---

Adibidea:

- Objektua:

"Ikastetxearen urteko planaren kudeaketa-helburuak, Ikasturtea: 99/00"

- Helburuak:

- Erlazionatzea UPren helburuen egokitasuna, Zentroaren erakunde-mailako premiekiko.
- Egiaztatzea UPren helburuen kudeaketan eragileen inplikazio-maila.
- Justifikatzea UPko helburuen garapenean lortutako arrakasta.

Jarraian helburuen sailkapen estandarizatu bat aurkeztuko dugu, hartara, plangintza egiteko ardura duten pertsonen ebaluazio-plangintzetan erabilgarriak diren ekintzarako aditzak ezagutzeko eta aukeratzeko.

KATEGORIAK	EZAGUTZAREN ESPARRUA
1. <i>Ezagupena</i>	Definitu, deskribatu, bereizi, zenbakitu, izendatu, aukeratu, gogoratu, irudikatu, ezagutu, eskematizatu.
2. <i>Ulermena</i>	Bereizi, antzeman, azaldu, orokortu, adibideak eman, ondorioztatu, sortu, laburtu, frogatu, zehaztu, interpretatu, erregela bat formulatu, aurreikusi.
3. <i>Ezarpena</i>	Baieztaatu, aurkitu, maneiatu, eraldatu, prestatu, sortu, erlazionatu, konpondu, erabili.
4. <i>Azterketa</i>	Banandu, bereizi, diskriminatu, identifikatu, marraztu, ondorioztatu, erlazionatu, aukeratu.
5. <i>Laburpena</i>	Sailkatu, nahastu, osatu, azaldu, sortu, aldatu erlazionatu, laburtu, landu, orokortu.
6. <i>Ebaluazioa</i>	Preziatu, erkatu, laburbildu, erkatu, kritikatu, deskribatu, diskriminatu, justifikatu, interpretatu, erlazionatu, laburtu, epaitu, erkatu.
KATEGORIAK	AFEKTIBITATE-ESPARRUA
1. <i>Harmena</i>	Galdetu, identifikatu, aukeratu, entzun, onartu.
2. <i>Erantzuna</i>	Erantzun, eztabaidatu, egin, praktikatu, aukeratu.
3. <i>Balorazioa</i>	Osatu, deskribatu, bereizi, azaldu, jarraitu, hasi, justifikatu, aukeratu, onartu, haztatu.
4. <i>Antolamendua</i>	Antolatu, konbinatu, erkatu, osatu, azaldu, orokortu, identifikatu, integratu, antolatu, erlazionatu, laburtu.
5. <i>Karakterizazioa</i>	Diskriminatu, entzun, eraldatu, praktikatu, galdetu, aztertu, egiaztatu, jardun.

5. KOADROA. Ekintzarako aditzen sailkapena (*).

(*) Ondorengo lanetatik abiatuta helburuak finkatzeko ekintzen proposamena: BLOOM, B.S. (1972): *Taxonomía de los objetivos de educación: ámbito del conocimiento*, Valentzia: Marfil, 1972, eta KRATHWOHL, D.R.: *Taxonomía de los objetivos de educación; ámbito de afectividad*, Valentzia: Marfil, 1973.

Ebaluazio-helburuak ebaluazio-diseinuan

Ebaluazio-diseinuak ezagutzaren esparruko eta afektibitatearen esparruko ebaluazio-helburuak integratu behar ditu, aukeratzan den ikuspegi metodologiakoari jarraituz.

Ezagutzaren esparruko helburuak ebaluatutako errealitateari buruzko informazioa eta ezagapenak ematera orientatzen dira (ebaluazioaren objektua).

Afektibitatearen esparruko helburuek balorazio-informazioa ematen digute, hala nola, iritziak, esperientziak, ebaluazio-ekintzan parte hartu duten pertsonen lehenetsunak eta, jprreña. ebaluazioaren objektua giza esperientziaren eta esanahiaren esparrura ekarri eta neurtu egiten da.

Ebaluazio-helburuak gehiegi ez anizteko bi aditz integratzen dituzten helburuak sor daitezke: bata ezagutzaren esparrukoa eta bestea afektibitatearen esparrukoa.

Adibidea:

- *Egiaztatzea eta justifikatzea...* eragileek Urteko Planaren helburuak kudeatzeko orduan izandako inplikazio-maila.

Ebaluazio-helburu horrek ezagutza-informazioa emango duten (egiaztatu) ebaluazio-lanabesak egotea ezinbesteko baldintza bihurtzen du, esate baterako proba bat, eta balorazio-lanabesak egotea ere (justifikatu) halabeharrezkoa da, hala nola, elkarrizketa bat.

EBALUAZIO-LANABESAK

Honako atal honetan ebaluazio-lanabesak aztertuko ditugu. Lehenik eta behin, ebaluazio-diseinuaren gainontzeko faktoreekin erlazionatuta dauden ezaugarri komunak aipatuko ditugu: kontzeptua, ezaugarriak, egitura formala. Bigarrenik, lanabesei buruzko zenbait informazio esanguratsuei helduko diegu; ebaluazio-metodologiaren laburpentxo bat egingo da, bai eta ebaluazio-lanabesen tipologia azaldu ere, eta hori guztia adibideekin aberastuko da.